



## Naruszenie miru domowego

**Art. 193.** Kto wdziera się do cudzego domu, mieszkania, lokalu, pomieszczenia albo ogrodzonego terenu albo wbrew żądaniu osoby uprawnionej miejsca takiego nie opuszcza, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Przepis art. 193 Kodeksu karnego jest wyrazem ochrony wartości konstytucyjnej i prawno-międzynarodowej związanej z przestrzeganiem standardu ochrony podstawowych praw i wolności człowieka. W art. 50 Konstytucja RP stwierdza, że nienaruszalność mieszkania może być zakłócona jedynie w przypadkach określonych w ustawie i w sposób w niej określony. Natomiast Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych z 1966 r. w art. 17 określa, że: "Nikt nie będzie poddany arbitralnej lub bezprawnej ingerencji w jego życie prywatne, rodzinne, mir domowy", oraz że: "Każdy ma prawo do ochrony prawnej przed tego rodzaju ingerencją lub zamachami".

Dobrem chronionym przy przestępstwie naruszenia miru domowego jest wolność człowieka rozumiana jako prawo do decydowania o tym, kto może przebywać w miejscu, do którego jest uprawniony. Przyjmuje się, że dobrem chronionym w art. 193 KK jest wolność od bezprawnych ingerencji zakłócających spokój zamieszkiwania, czyli przepis ten obejmuje zakaz wszelkiej formy przedostania się (wejścia) do cudzego zamkniętego mieszkania czy innego pomieszczenia chronionego mirem domowym wbrew wyraźnej woli jego dysponenta. Zamach na miejsce zamieszkania wiąże się także z ochroną życia prywatnego i rodzinnego, gdyż miejsce stałego przebywania człowieka bez wątplenia należy do ścisłej sfery jego prywatności.

Komentowany przepis przewiduje dwie alternatywne formy naruszenia miru domowego odpowiadające przyjętym w strukturze przestępstwa formom czynu. Naruszenia miru można dokonać przez działanie, które polega na wdarciu się sprawcy do cudzego domu, mieszkania, lokalu, pomieszczenia albo na ogrodzony teren, lub przez zaniechanie, które zachodzi wówczas, gdy sprawca wbrew żądaniu osoby uprawnionej miejsca takiego nie opuszcza.

Wdzieranie się sprawcy obejmuje wszelkie sposoby przedostania się do określonego miejsca wbrew jawnej lub dorozumianej (np. przez zamknięcie danego pomieszczenia na klucz lub ogrodzenie terenu płotem) woli osoby uprawnionej. Wdarcie w rozumieniu art. 193 KK to przede wszystkim wejście połączone z pokonaniem przeszkody, lecz nie chodzi tu o przeszkodę o charakterze fizycznym, ale o przełamanie woli osoby uprawnionej, która dla wdzierającego się stanowi barierę do pokonania. Sposób naruszenia woli osoby uprawnionej może być różny, jest on przy tym okolicznością drugorzędną, nieistotną z punktu widzenia bytu samego przestępstwa. Objąć może zatem wszelkie formy przedostania się (wejścia) do cudzego zamkniętego mieszkania lub innego pomieszczenia chronionego mirem domowym, tj. wbrew wyraźnej woli jego dysponenta. Nie jest konieczne, aby sprawca użył w tym celu jakiegoś specjalnego środka, np. siły fizycznej, przemocy lub groźby. Jego działanie może także mieć charakter podstępny, np. przez udawanie innej osoby (listonosza, znajomego). Sprawca może działać jawnie lub potajemnie, np. wejść przez otwarte okno lub za pomocą dorobionego klucza otworzyć drzwi.

Nieopuszczenie określonego miejsca jest taką sytuacją faktyczną, w której sprawca już znalazł się w określonym miejscu - obojętnie czy za wiedzą lub zgodą gospodarza - i nie opuszcza tego miejsca mimo żądania ze strony osoby uprawnionej, aby to uczynił. Jest kwestią drugorzędną,



czy sprawca znalazł się w tym miejscu legalnie, nie chcąc go następnie opuścić, czy też nielegalnie, istotne jest bowiem tylko to, że sprzeciwia się żądaniu osoby uprawnionej.

Przez żądanie należy rozumieć stanowcze i wyraźne, a nie tylko dorozumiane wyrażenie woli osoby uprawnionej, aby dana osoba opuściła jego mieszkanie lub inne jego pomieszczenie albo należący do niego ogrodzony teren. Nieopuszczenie cudzego miejsca staje się bowiem bezprawne od chwili dotarcia do sprawcy żądania osoby uprawnionej opuszczenia miejsca, które do niej należy.

Osoba uprawniona to taka osoba, która ma prawo do dysponowania danym miejscem w taki sposób, że dla osób trzecich jest to miejsce cudze. Prawo to może wynikać przede wszystkim z norm dotyczących własności, ale także użytkowania, służebności, posiadania (prawa rzeczowe) oraz z najmu, dzierżawy, dożywocia (zobowiązania), a nadto z norm prawa lokalowego i spółdzielczego. Zgodnie z art. 193 KK osobą uprawnioną będzie także osoba upoważniona przez głównego dysponenta danego miejsca do decydowania o tym, kto może w danym miejscu przebywać. Taką osobą może być sąsiad, dozorca lub członek rodziny.

Przedmiotem czynności wykonawczej naruszenia miru domowego jest miejsce określone jako dom, mieszkanie, lokal, pomieszczenie lub ogrodzony teren, do którego sprawca się wdziera lub którego nie chce opuścić wbrew woli pokrzywdzonego.

**Dom** to samodzielny budynek oznaczający określoną jednostkę budowlaną. Jego przeznaczenie jest obojętne, a zatem może służyć różnym celom (mieszkalnym, biurowym, jako sklep lub warsztat albo pensjonat).

**Mieszkanie** oznacza jednak już określone pomieszczenie wraz z jego częściami składowymi (pokój, kuchnia, łazienka, korytarze), w których człowiek przebywa i nocuje. Mieszkaniem może być także miejsce czasowego pobytu (pokój hotelowy, pensjonat).

**Lokal** też jest pomieszczeniem, jednak o szczególnym przeznaczeniu służącym do przebywania w nim, ale w innym celu niż mieszkanie, może to być np. sklep, magazyn, biuro, punkt usługowy.

**Pomieszczenie** natomiast należy rozumieć również jako miejsce użytkowe, które jednak nie stanowi ani lokalu mieszkalnego, ani lokalu użytkowego, lecz służy zazwyczaj do przechowywania rzeczy (np. strych, piwnica, komórka, garaż).

**Ogrodzony teren** natomiast to jakakolwiek płaszczyzna gruntu (podwórko, ogród, sad, pastwisko, pole) pod warunkiem, że została ogrodzona (parkanem, murem, płotem, drutem kolczastym), tj. pozbawiona swobodnego dostępu, a przez to sugerująca, że osoba uprawniona nie życzy sobie wstępu na taki teren.

Podmiotem przestępstwa określonego w art. 193 KK może być każdy człowiek, który spełnia ogólne warunki odpowiedzialności karnej, z wyjątkiem osoby uprawnionej do przebywania w danym miejscu.

Mir domowy to prawo niezakłóconego korzystania z domu, mieszkania, lokalu, pomieszczenia lub ogrodzonego terenu, które nie może być rozpatrywane jedynie na płaszczyźnie praw majątkowych.

Sprawcą przestępstwa naruszenia miru domowego może być także właściciel domu, mieszkania, lokalu, pomieszczenia albo ogrodzonego terenu. "Cudzym" mieszkaniem lub innym miejscem chronionym przez art. 193 KK jest miejsce, do którego zamieszkujący ma wyłączne lub



Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy  
w Rodzinie „Niebieska Linia” na zlecenie Państwowej  
Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych  
801 12-00-02 (płatny pierwszy impuls)



większe uprawnienie niż wdzierający się. Uprawnienia do rozporządzania określonymi lokalami mogą wypływać z różnych tytułów. Możliwa jest zatem wielość uprawnień do mieszkania np. właściciela i najemcy. Właściciel jest uprawniony do korzystania z rzeczy zgodnie ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem swego prawa oraz rozporządzania nią (art. 140 Kodeksu cywilnego). Najemca zaś uzyskuje możliwość używania rzeczy (art. 659-668 KC). Właściciel, wynajmując mieszkanie, wyzbywa się przez to na rzecz najemcy uprawnień w zakresie korzystania z lokalu. Do ochrony praw najemcy lokalu stosuje się odpowiednio przepisy o ochronie własności (art. 690 KC). W ten sposób urzeczywistnia się ochrona nietykalności mieszkania jako dobra osobistego. Treść art. 193 KK gwarantuje lokatorowi niezależną od właściciela rzeczy prawnokarną ochronę wynajętego mieszkania. W konsekwencji wynajęte czy oddane, np. w dożywotnie użytkowanie, mieszkanie staje się dla właściciela miejscem "cudzym", gdyż przekazał on część swoich uprawnień na inne osoby.

Przestępstwo naruszenia miru domowego jest występkiem (zagrożonym karą grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku), ściganym z oskarżenia publicznego z urzędu.

Źródło: Kodeks karny. Komentarz, red. prof. dr hab. Alicja Grześkowiak, prof. dr hab. Krzysztof Wiak, wyd. C.H.Beck, 2012 r., wydanie: 1.